Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 12 marca 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa 2011/83/UE – Zakres stosowania – Umowa o świadczenie usług – Artykuł 2 pkt 6 – Umowa dotycząca pasażerskich usług przewozowych – Artykuł 3 ust. 3 lit. k) – Karty przyznające prawo do korzystania ze zniżek przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego – Sprzedaż przez Internet tego rodzaju kart bez poinformowania konsumenta o prawie do odstąpienia od umowy

W sprawie C-583/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd okręgowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) postanowieniem z dnia 13 września 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 20 września 2018 r., w postępowaniu:

Verbraucherzentrale Berlin eV

przeciwko

DB Vertrieb GmbH,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: D. Šváby, pełniący obowiązki prezesa izby, K. Jürimäe i N. Piçarra (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: M. Krausenböck, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 października 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Verbraucherzentrale Berlin eV – J. Hennig i J. Christ, Rechtsanwälte,

– w imieniu DB Vertrieb GmbH – B. Bräutigam, Rechtsanwalt,

– w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vláčil i S. Šindelková, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – B.-R. Killmann i C. Valero, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 pkt 6 oraz art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. 2011, L 304, s. 64).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Verbraucherzentrale Berlin eV a DB Vertrieb GmbH w przedmiocie warunków sprzedaży przez Internet karty przyznającej jej posiadaczowi prawo do korzystania ze zniżek przy nabywaniu w późniejszym terminie biletów na przewóz pasażerski.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 27 i 49 dyrektywy 2011/83 stanowią:

„(27) Usługi transportowe obejmują przewóz pasażerski i przewóz towarów. Przewóz pasażerski powinien być wyłączony z zakresu niniejszej dyrektywy, ponieważ jest już przedmiotem innych przepisów ustawodawstwa Unii lub – jak w przypadku transportu publicznego i taksówek – przedmiotem regulacji na poziomie krajowym. Jednakże przepisy niniejszej dyrektywy chroniące konsumentów przed nadmiernymi opłatami za korzystanie ze sposobów płatności lub przed ukrytymi kosztami powinny mieć zastosowanie również do umów dotyczących przewozu pasażerskiego. W odniesieniu do usług przewozu towarów i najmu samochodów konsumenci powinni korzystać z ochrony udzielanej przez niniejszą dyrektywę, z wyjątkiem prawa do odstąpienia od umowy.

[…]

(49) Powinny istnieć pewne wyjątki od prawa do odstąpienia od umowy, zarówno w przypadku umów zawieranych na odległość, jak i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa […]. Przyznanie konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy może być nieodpowiednie […] w przypadku niektórych usług, gdy zawarcie umowy wiąże się z rezerwacją zasobów, które w przypadku wykonania prawa do odstąpienia od umowy mogą okazać się dla przedsiębiorcy trudne do zbycia […]”.

4 Zgodnie z art. 1 tej dyrektywy:

„Niniejsza dyrektywa, poprzez osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony konsumentów, ma przyczyniać się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia niektórych aspektów przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących umów zawieranych między konsumentami a przedsiębiorcami”.

5 Artykuł 2 omawianej dyrektywy stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

5) »umowa sprzedaży« oznacza każdą umowę, na mocy której przedsiębiorca przenosi lub zobowiązuje się do przeniesienia własności towarów na konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia ich ceny, w tym również każdą umowę, której przedmiotem są zarówno towary, jak i usługi;

6) »umowa o świadczenie usług« oznacza każdą umowę inną niż umowa sprzedaży, na mocy której przedsiębiorca świadczy lub zobowiązuje się do świadczenia usługi na rzecz konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia jej ceny;

7) »umowa zawierana na odległość« oznacza każdą umowę zawartą między przedsiębiorcą i konsumentem w ramach zorganizowanego systemu sprzedaży lub świadczenia usług na odległość, bez jednoczesnej fizycznej obecności przedsiębiorcy i konsumenta, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumiewania się na odległość do chwili zawarcia umowy włącznie;

[…]”.

6 Artykuł 3 dyrektywy 2011/83 stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do każdej umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, na warunkach i w zakresie określonym w jej przepisach […].

[…]

3. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do umów:

[…]

k) dotyczących pasażerskich usług przewozowych, z wyjątkiem art. 8 ust. 2 oraz art. 19 i 22;

[…]”.

7 Artykuł 6 tej dyrektywy, zatytułowany „Wymogi informacyjne dotyczące umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa”, stanowi:

„1. Zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza lokalem przedsiębiorstwa lub jakąkolwiek ofertą w tym zakresie, przedsiębiorca w jasny i zrozumiały sposób udziela konsumentowi następujących informacji:

[…]

h) w przypadku gdy istnieje prawo do odstąpienia od umowy – warunki, terminy oraz procedury korzystania z tego prawa zgodnie z art. 11 ust. 1, a także wzór formularza odstąpienia od umowy zawarty w załączniku I część B;

[…]”.

8 Zgodnie z art. 9 ust. 1 omawianej dyrektywy:

„Z zastrzeżeniem przypadków, gdy zastosowanie mają wyjątki przewidziane w art. 16, konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy w przypadku umowy zawieranej na odległość lub umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa przez okres 14 dni bez podawania jakichkolwiek powodów i bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów innych niż koszty przewidziane w art. 13 ust. 2 i art. 14”.

Prawo niemieckie

9 Paragraf 312 i nast. Bürgerliches Gesetzbuch (kodeksu cywilnego) dokonują transpozycji dyrektywy 2011/83 do prawa niemieckiego.

10 Zgodnie z § 312 kodeksu cywilnego:

„(1) Przepisy rozdziałów 1 i 2 niniejszego podtytułu mają zastosowanie wyłącznie do umów konsumenckich […] dotyczących odpłatnego świadczenia usług przez przedsiębiorcę.

(2) Do umów wymienionych poniżej zastosowanie mają – spośród przepisów rozdziałów 1 i 2 niniejszego podtytułu – jedynie ust. 1, 3, 4 i 6 paragrafu 312a:

[…]

5. Umowy dotyczące pasażerskich usług przewozowych”.

11 Paragraf 312d kodeksu cywilnego, odsyłający do art. 246a Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (ustawy wprowadzającej do kodeksu cywilnego), stanowi, że w przypadku umów zawieranych na odległość przedsiębiorca jest zobowiązany między innymi do poinformowania konsumenta – przed złożeniem przez konsumenta oświadczenia o zawarciu umowy – o prawie odstąpienia od umowy oraz do udostępnienia mu wzoru formularza odstąpienia od umowy.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

12 DB Vertrieb, należąca do grupy Deutsche Bahn AG, sprzedaje jako pośrednik DB Fernverkehr AG karty „BahnCard 25” i „BahnCard 50”. Karty te umożliwiają ich posiadaczom otrzymywanie zniżek w wysokości 25% lub 50% na ceny biletów kolejowych DB Fernverkehr. Istnieje możliwość zamówienia karty „BahnCard 25” przez Internet. Na stronie internetowej DB Vertrieb nie umieszczono żadnej informacji dotyczącej prawa konsumenta do odstąpienia od umowy.

13 Verbraucherzentrale Berlin, stowarzyszenie ochrony konsumentów, wniosło powództwo zmierzające do nakazania DB Vertrieb zaprzestania oferowania na jej stronie internetowej, w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, wspomnianej karty zniżkowej bez udzielenia, przed złożeniem przez konsumenta oświadczenia o zawarciu umowy, informacji o przysługującym konsumentowi prawie do odstąpienia od umowy oraz udostępnienia odpowiedniego wzoru formularza odstąpienia od umowy.

14 Sąd pierwszej instancji, do którego powództwo to zostało wniesione, oddalił je wyrokiem z dnia 6 lipca 2017 r. Uznał on, że rozpatrywana w postępowaniu głównym umowa stanowi „umowę dotyczącą pasażerskich usług przewozowych” w rozumieniu § 312 ust. 2 pkt 5 kodeksu cywilnego, transponującego art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83. Na podstawie tych przepisów wspomniana umowa jest częściowo wyłączona z zakresu stosowania tej dyrektywy i wobec tego przedsiębiorca nie jest zobowiązany do poinformowania konsumenta o prawie odstąpienia od umowy. Sąd ten wskazał,

że świadczenie usługi przewozu na rzecz pasażera wiąże się z istnieniem stosunku wzajemnego z ceną zapłaconą w zamian za tę usługę, a karta zniżkowa przyznaje jej posiadaczowi jedynie prawo do otrzymania danej usługi po obniżonej cenie.

15 Sąd odsyłający, do którego wniesiono apelację – Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd okręgowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) – wskazuje w pierwszej kolejności, że jego zdaniem umowa rozpatrywana w postępowaniu głównym jest objęta zakresem stosowania dyrektywy 2011/83, ponieważ stanowi „umowę o świadczenie usług" w rozumieniu art. 2 pkt 6 tej dyrektywy. Sąd odsyłający, powołując się na art. 57 ust. 1 TFUE, uważa, że dyrektywa ta obejmuje również, zważywszy na jej brzmienie i cel, usługi świadczone na rzecz konsumenta w postaci zobowiązania lub prawa, takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, które umożliwia konsumentowi nabycie w przyszłości biletów na przewóz pasażerski po obniżonej cenie.

16 Sąd ten przypomina w drugiej kolejności, że art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 częściowo wyłącza umowy dotyczące pasażerskich usług przewozowych z zakresu stosowania tej dyrektywy, ponieważ, jak wskazano w jej motywie 27, umowy te są przedmiotem innych przepisów ustawodawstwa Unii lub przepisów krajowych.

17 W tym względzie sąd odsyłający uważa, że chociaż umowa rozpatrywana w postępowaniu głównym nie dotyczy bezpośrednio pasażerskiej usługi przewozowej, lecz stanowi „umowę ramową" umożliwiającą konsumentowi korzystanie ze zniżki przy zawieraniu w przyszłości umów dotyczących przewozu pasażerskiego, to jednak umowa ta jest objęta zakresem pojęcia „umów dotyczących pasażerskich usług przewozowych" w rozumieniu art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83. W wyroku z dnia 10 marca 2005 r., easyCar (C-336/03, zwanym dalej „wyrokiem easyCar", EU:C:2005:150) Trybunał przyjął bowiem szeroką wykładnię pojęcia „umów na świadczenie usług w zakresie […] transportu [przewozu]" zawartego w art. 3 ust. 2 dyrektywy 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie ochrony konsumentów w przypadku umów zawieranych na odległość (Dz.U. 1997, L 144, s. 19), uchylonej dyrektywą 2011/83.

18 Sąd odsyłający przyznaje, że zakres stosowania dyrektywy 2011/83 w odniesieniu do pojęcia „umów dotyczących pasażerskich usług przewozowych" jest bardziej ograniczony. Nic nie wskazuje jednak na to, że prawodawca Unii zamierzał ograniczyć zakres stosowania art. 3 ust. 3 lit. k) tej dyrektywy w stosunku do zakresu art. 3 ust. 2 dyrektywy 97/7 w wykładni nadanej temu ostatniemu przez Trybunał w wyroku easyCar.

19 Wreszcie sąd odsyłający uważa, że okoliczność, iż warunki dotyczące karty zniżkowej rozpatrywanej w postępowaniu głównym są objęte wykazem taryfowym i zgodnie z § 12 ust. 2 zdanie pierwsze Allgemeines Eisenbahngesetz (ustawy ogólnej o kolejach) podlegają kontroli właściwego organu nadzoru jako integralna część ogólnych warunków przewozu, przemawia za wyłączeniem umowy rozpatrywanej w postępowaniu głównym z zakresu stosowania dyrektywy 2011/83, zgodnie z jej art. 3 ust. 3 lit. k). Ten rodzaj umowy jest zatem regulowany przez prawo krajowe. Otóż zgodnie z motywem 27 dyrektywy 2011/83 przewóz pasażerski powinien być wyłączony z zakresu stosowania tej dyrektywy, ponieważ – w przypadku transportu publicznego – jest on już przedmiotem uregulowania przepisów krajowych.

20 W tych okolicznościach Oberlandesgericht Frankfurt am Main (wyższy sąd okregowy we Frankfurcie nad Menem, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 2 pkt 6 dyrektywy [2011/83] należy interpretować w ten sposób, że obejmuje on także umowy, na podstawie których przedsiębiorca nie jest bezpośrednio zobowiązany do świadczenia usługi, lecz konsument nabywa prawo do otrzymania zniżki w odniesieniu do usług zamówionych w przyszłości?

W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

2) Czy wyłączenie przewidziane dla „umów dotyczących pasażerskich usług przewozowych” w art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy [2011/83] należy interpretować w ten sposób, że znajduje ono zastosowanie również do stanów faktycznych, w których konsument nie uzyskuje jako świadczenia wzajemnego bezpośrednio usługi przewozu, lecz raczej prawo do otrzymania zniżki w odniesieniu do zawieranych w późniejszym terminie umów przewozu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

21 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 pkt 6 dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „umowy o świadczenie usług” obejmuje umowy, których przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w przyszłości umów dotyczących przewozu pasażerskiego.

22 W tym względzie należy przypomnieć, że pojęcie „umowy o świadczenie usług”, o którym mowa w art. 2 pkt 6 tej dyrektywy, zdefiniowane jest w sposób szeroki jako obejmujące „każdą umowę inną niż umowa sprzedaży, na mocy której przedsiębiorca świadczy lub zobowiązuje się do świadczenia usługi na rzecz konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia jej ceny”. Z brzmienia tego przepisu wynika, że pojęcie to należy rozumieć jako obejmujące wszystkie umowy, które nie wchodzą w zakres pojęcia „umowy sprzedaży”.

23 Rozpatrywana w postępowaniu głównym umowa, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy nabywaniu w późniejszym terminie biletu na przewóz, nie polega na przeniesieniu własności towarów w rozumieniu art. 2 pkt 5 dyrektywy 2011/83. W związku z tym umowa ta jest domyślnie objęta zakresem pojęcia „umowy o świadczenie usług” w rozumieniu art. 2 pkt 6 tej dyrektywy.

24 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 2 pkt 6 dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „umowy o świadczenie usług” obejmuje umowy, których przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego.

W przedmiocie pytania drugiego

25 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „umowy dotyczącej pasażerskich usług przewozowych” obejmuje umowę, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego.

26 W celu udzielenia odpowiedzi na to pytanie należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 dyrektywa ta ma jedynie częściowo zastosowanie do umów dotyczących pasażerskich usług przewozowych, w związku z czym konsumentom będącym stronami tych umów nie przysługuje, w szczególności, prawo do odstąpienia od umowy.

27 Otóż z orzecznictwa Trybunału wynika, że jeżeli pojęcia podlegające wykładni znajdują się w przepisie, który stanowi odstępstwo od zasady lub, dokładniej, od przepisów prawa Unii mających na celu ochronę konsumentów, wykładni tych pojęć należy dokonywać w sposób ścisły (wyrok easyCar, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).

28 W konsekwencji wykładni art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83, w zakresie, w jakim częściowo wyłącza on z zakresu stosowania tej dyrektywy umowy dotyczące pasażerskich usług przewozowych, należy dokonywać w sposób ścisły.

29 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, iż pojęcie „umów na świadczenie usług w zakresie […] transportu [przewozu]", o którym mowa w art. 3 ust. 2 dyrektywy 97/7, jest szersze niż powszechnie używane w systemach prawnych państw członkowskich pojęcie „umów przewozu". O ile bowiem to drugie pojęcie dotyczy wyłącznie przewozu pasażerów i towarów przez przewoźnika, o tyle pojęcie „umów na świadczenie usług w zakresie […] transportu [przewozu]" może odnosić się do wszystkich umów dotyczących usług w dziedzinie przewozu, w tym umów, które nie obejmują przewozu klienta lub jego dóbr, ale mają na celu umożliwienie temu ostatniemu zrealizowania takiego przewozu (zob. podobnie wyrok easyCar, pkt 23).

30 W tym kontekście uznano, że chociaż usługa świadczona w wykonaniu umowy najmu samochodu nie polega na przewozie osób z jednego miejsca do drugiego, to jednak jej przedmiotem jest udostępnienie konsumentowi środka umożliwiającego przemieszczanie się. Wynika stąd, że umowa tego rodzaju umożliwia udostępnienie środka przewozu pasażerskiego i jest objęta zakresem pojęcia „umowy na świadczenie usług w zakresie […] transportu [przewozu]" (zob. podobnie wyrok easyCar, pkt 26, 27).

31 Trybunał orzekł również, że taka wykładnia art. 3 ust. 2 dyrektywy 97/7 jest zgodna z celem tej dyrektywy w postaci zapewnienia ochrony interesów zarówno konsumentów używających środków porozumiewania się na odległość, jak i dostawców niektórych usług, aby ci ostatni nie napotykali niewspółmiernych utrudnień w związku z rezygnacją, bez kosztów i bez powodu, z usługi, która wiązała się z dokonaniem wstępnej rezerwacji, w wyniku odstąpienia od umowy przez konsumenta na krótko przed przewidywaną datą świadczenia tej usługi (zob. podobnie wyrok easyCar, pkt 28).

32 W zakresie, w jakim przepisy art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 można uznać za równoważne z przepisami art. 3 ust. 2 dyrektywy 97/7, dokonana przez Trybunał wykładnia tych ostatnich przepisów ma zastosowanie również do tych pierwszych (zob. analogicznie wyroki: z dnia 9 marca 2017 r., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, pkt 31; a także z dnia 19 grudnia 2019 r., Darie, C-592/18, EU:C:2019:1140, pkt 29).

33 W związku z tym należy stwierdzić, że pojęcie „umowy dotyczącej pasażerskich usług przewozowych", o którym mowa w art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83, nie obejmuje umowy, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego.

34 Po pierwsze bowiem, w przeciwieństwie do umowy najmu samochodu będącej przedmiotem sprawy, w której zapadł wyrok easyCar, umowa, której przedmiotem jest wyłącznie umożliwienie konsumentowi korzystania z obniżonej ceny przy zawieraniu w przyszłości umów dotyczących nabywania biletów na przewóz, nie ma jako taka bezpośrednio na celu umożliwienia zrealizowania przewozu pasażerskiego.

35 Po drugie, jak podnieśli wszyscy zainteresowani, którzy w toku postępowania przedstawili swoje uwagi, umowa, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego, oraz umowa dotycząca nabycia biletu na przewóz pasażerski stanowią dwie prawnie odrębne umowy, z których pierwsza nie może zostać uznana za umowę nierozerwalnie związaną z drugą. Nabycie karty umożliwiającej jej posiadaczowi korzystanie ze zniżek przy zakupie biletów na przewóz niekoniecznie wiąże się bowiem z zawarciem w późniejszym terminie umowy, której przedmiotem jest przewóz pasażerski jako taki.

36 Po trzecie, jak wskazała Komisja Europejska, istnienie prawa do odstąpienia od umowy na podstawie art. 9 dyrektywy 2011/83 w następstwie nabycia karty umożliwiającej korzystanie ze zniżki przy nabywaniu w późniejszym terminie biletów na przewóz pasażerski nie oznacza dla przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za przewóz pasażerów niewspółmiernych utrudnień, porównywalnych do tych związanych z wykonaniem prawa do odstąpienia od umowy w odniesieniu do umowy najmu samochodu, takich jak utrudnienia zidentyfikowane w wyroku easyCar.

37 W przypadku bowiem gdy żaden bilet na przewóz nie został nabyty po obniżonej cenie, konsument – w razie odstąpienia od umowy – otrzymuje wpłaconą kwotę odpowiadającą cenie karty i traci prawo do korzystania z obniżonej ceny przy nabywaniu w późniejszym terminie biletów na przewóz pasażerski. Ponadto, jak wynika z uwag przedstawionych na ustnym etapie postępowania przed Trybunałem, w przypadku nabycia biletu na przewóz po obniżonej cenie w terminie na odstąpienie od umowy możliwe byłoby obciążenie konsumenta zapłatą różnicy między wynikającą ze skorzystania z karty zniżkowej ceną biletu na przewóz odpowiadającą obniżonej taryfie a ceną tego biletu na przewóz odpowiadającą pełnej taryfie przewozowej.

38 Wynika z tego, że umowa, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego, nie jest objęta wyjątkiem od prawa do odstąpienia od umowy, o którym mowa w motywie 49 dyrektywy 2011/83, dotyczącym „niektórych usług, gdy zawarcie umowy wiąże się z rezerwacją zasobów, które w przypadku wykonania prawa do odstąpienia od umowy mogą okazać się dla przedsiębiorcy trudne do zbycia”.

39 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że umowa, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego, nie jest objęta zakresem pojęcia „umowy dotyczącej pasażerskich usług przewozowych” i w konsekwencji należy do zakresu stosowania tej dyrektywy, w tym jej przepisów dotyczących prawa do odstąpienia od umowy.

W przedmiocie kosztów

40 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 2 pkt 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „umowy o świadczenie usług” obejmuje umowy, których przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego.**

2) **Artykuł 3 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że umowa, której przedmiotem jest umożliwienie konsumentowi korzystania ze zniżki przy zawieraniu w późniejszym terminie umów dotyczących przewozu pasażerskiego, nie jest objęta zakresem pojęcia „umowy dotyczącej pasażerskich usług przewozowych” i w konsekwencji należy do zakresu stosowania tej dyrektywy, w tym jej przepisów dotyczących prawa do odstąpienia od umowy.**

Podpisy